

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta (VN/1473/2024)

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausunto

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Lukelta lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain muuttamisesta

2 Lausunto

Lainmuutoksella päivitetään kansallista lainsäädäntöä vastaamaan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmän muutoksia. Pääosin muutoksilla ei ole isoa vaikutuksia kalastukseen. Muutos vaikuttaa kuitenkin kaupallisen kalastajan kalastuspäiväkirjaan kirjattavan saalisarvion sallittua poikkeamaa koskeviin säännöksiin. Sallitulla poikkeamalla tarkoitetaan sitä, kuinka paljon kalastuspäiväkirjaan kirjattu arvio kunkin kalalajin saalismäärän osalta saa erota purkamisilmoitukseen kirjatusta määrästä tai valvontaviranomaisen tekemän tarkastuksen tuloksena todetusta määrästä.

Pääsääntöisesti tämä ero saa olla kunkin kalalajin osalta enintään kymmenen prosenttia. Itämerellä sovelletaan 10.7.2024-10.1.2028 lievennettyä sääntöä, jonka mukaan sallittu poikkeama on nykyisen Itämeren monivuotisen suunnitelman mukaan 20 prosenttia lajia kohden silakan ja kilohailin kalastuksessa lajittelemattomina purettujen saaliiden osalta. Sen jälkeen aletaan soveltaa kymmenen prosentin lajikohtaisen poikkeaman sääntöä. Sallittua poikkeamaa koskeva rikkomus tulee rikkomusmaksun piiriin, kun punnitut tai tarkastuksessa todetut määrät poikkeavat kalastuspäiväkirjaan kirjatusta määrästä sallittua poikkeamaa enemmän.

Sääntöjen rikkominen tulee uudistetussa lainsäädännössä aiempaa matalammalla kynnyksellä luonteeltaan vakavaksi, jolloin seuraamukset kalastajalle ovat raskaammat. Vakavan rikkomuksen ja seuraamusmaksun kynnys ylittyy pääsäännön mukaan, kun sallitun poikkeaman ylittävä kalastustuotteiden määrä on vähintään 100 prosenttia sallitusta poikkeamasta. Itämerellä harjoitetun silakan ja kilohailin kalastuksessa vakavan rikkomuksen kynnys kuitenkin ylittyy silloin, kun kalastuspäiväkirjaan kirjattujen arvioiden ja aluksesta purettujen tai tarkastuksen tuloksena saatujen määrien välinen ero on vähintään 25 prosenttia lajia kohti. Vakavan rikkomuksen kynnys ylittyy erittäin helposti, jos siihen on jo kertaalleen ehtinyt syllistyä. Silloin kyse on uudesta vakavasta rikkomuksesta, jos syyllistyy sallittua poikkeamaa koskevaan lieväänkin rikkomukseen.

Saalistilaston ja kalakanta-arvioiden laadun kannalta saaliin tarkempi arviointi on sinänsä myönteistä, mutta säännösten kiristys voi aiheuttaa kaupalliselle troolikalastajalle käytännön ongelmia. Troolisaaliissa on Itämeren muista alueista poiketen erityisesti Suomenlahdella runsaasti silakkaa, kilohailia ja pääaltaan pyyntialueilla piikkikaloja. Saman kokonaissaaliin eri troolivedoissa lajien suhteet

voivat poiketa huomattavasti toisistaan. Silmämääräinen lajisuhteiden arviointi ei onnistu. Lajikohtaisten saalismäärien luotettava mittaaminen aluksella on kaupallisissa saalismäärissä vaikeaa siinäkin tapauksessa, että kalastajat toteuttavat samantyyppisiä mittausten menetelmiä kuin mitä tutkijat tekevät koetrolauksissa tai valvojat tekevät rannassa. Tahattomat rikkomukset ovat sen vuoksi olleet suomalaisessa kalastuksessa suhteellisen yleisiä. Sopivien ja työmäärältään kohtuullisten mittausten menetelmien kehittäminen vaatii vielä kalastajien, hallinnon ja tutkijoiden yhteistyötä.

Lausuttavana oleva asiakirja oli hyvin vaikeaselkoinen, ja sen perusteella oli vaikea saada selville mitkä asiat aiempaan lainsäädäntöön nähden käytännössä muuttuvat. Pyydämme jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota tekstin luettavuuteen ja lakimuutosten käytännön vaikutuksiin, jotta lainsäätäjän ja lausunnonantajien on helpompi ottaa kantaa asiaan.

Muilta osin Lukella ei ole muutosesitykseen lausuttavaa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Lainmuutoksella päivitetään kansallista lainsäädäntöä vastaamaan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmän muutoksia. Pääosin muutoksilla ei ole isoa vaikutuksia kalastukseen. Muutos vaikuttaa kuitenkin kaupallisen kalastajan kalastuspäiväkirjaan kirjattavan saalisarvion sallittua poikkeamaa koskeviin säännöksiin.

Sääntöjen rikkominen tulee uudistetussa lainsäädännössä aiempaa matalammalla kynnyksellä luonteeltaan vakavaksi, jolloin seuraamukset kalastajalle ovat raskaammat.

Saalistilaston ja kalakanta-arvioiden laadun kannalta saaliin tarkempi arviointi on sinänsä myönteistä, mutta säännösten kiristys voi aiheuttaa kaupalliselle troolikalastajalle käytännön ongelmia. Lajikohtaisten saalismäärien luotettava mittaaminen aluksella on kaupallisissa saalismäärissä vaikeaa siinäkin tapauksessa, että kalastajat toteuttavat samantyyppisiä mittausten menetelmiä kuin mitä tutkijat tekevät koetrolauksissa tai valvojat tekevät rannassa. Sopivien ja työmäärältään kohtuullisten mittausten menetelmien kehittäminen vaatii vielä kalastajien, hallinnon ja tutkijoiden yhteistyötä.

Lausuttavana oleva asiakirja oli hyvin vaikeaselkoinen, ja sen perusteella oli vaikea saada selville mitkä asiat aiempaan lainsäädäntöön nähden käytännössä muuttuvat. Pyydämme jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota tekstin luettavuuteen ja lakimuutosten käytännön vaikutuksiin, jotta lainsäätäjän ja lausunnonantajien on helpompi ottaa kantaa asiaan.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 21.03.2024 klo 20:31:21.

Lausunnon valmistelija(t):

Jari Setälä

Jari Raitaniemi

Liitteet:

Tiedoksi: